

Artikova Nargiz Shuxratovna

MUTAXASSISLIKKA KIRISH

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
CHIRCHIQ DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI**

Artikova Nargiz Shuxratovna

MUTAXASSISLIKKA KIRISH

*Oliy o'quv yurtlarining
60110500 – Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi
talabalari uchun mo'ljallangan*

Toshkent
«Sarbon LLS»
2024

UO'K 373.3
KBK 74.26
A-14

Artikova N.SH. Mutaxassislikka kirish. O'quv qo'llanma. –
T.: "SarboN LLS", 2024. 410 b.

Taqrizchilar:

Mamadaliyev K.R. - *Chirchiq davlat pedagogika universiteti dotsenti, p.f.f.d. (PhD).*

Kurbanova A.T. - *O'zbekiston davlat san'at va madaniyat instituti dotsenti, p.f.f.d. (PhD).*

O'quv qo'llanma oliy ta'lim muassasalarida "Mutaxassislikka kirish" fanini o'qitish uchun yordamchi manba sifatida yaratilgan. Unda "Mutaxassislikka kirish" fanidan ma'ruza mashg'ulotlarini tashkil etish uchun mo'ljallangan mavzular bo'yicha ishlanmalar berilgan. O'quv qo'llanmada talabalar hemis platformasi, kredit modul tizimi, o'quv-tarbiya jarayonida ruhiy holatni boshqarish malakasi, sinf rahbar vazifalari, kommunikativ qobiliyat, pedagogik texnika va malakalarini rivojlantirishga doir mashg'ulotlarining ishlanmalari tavsiya etiladi.

UO'K 373.3
KBK 74.26

O'quv qo'llanma Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligining 2024-yil 25-iyundagi 218-sonli buyrug'iga asosan nashrga tavsiya etilgan.

ISBN 978-9910-9397-3-0

MUNDARIJA

1-bob

Kirish	5
1. Mutaxassislik fanlari – pedagogik fan. Mutaxassislikka kirish fanining maqsadi va vazifalari	7
2. Talabalar hemis platformasi, kredit modul tizimi	21
3. Boshlang'ich ta'lim bakalavrlarining kasbiy faoliyat turlari. O'qituvchilik kasbi, uning huquqiy, demokratik jamiyatdagi o'rni	30
4. Fanlarni o'rganishda adabiyotlar bilan ishlash, adabiyotlarni tahlil etish va ular bilan mustaqil ishlash texnologiyalarini o'zlashtirish	39
5. Mustaqil ta'lim, uning turlari va bajarilishi	53
6. Kurs ishi, bitiruv malakaviy ishni yozish tartibi	63
7. Boshlang'ich sinflarda ta'lim-tarbiyaga an'anaviy va pedagogik texnologik yondashuv	73
8. Pedagogik mahorat asoslari va uning tarkibiy qismlari	85
9. Boshlang'ich sinf Davlat ta'lim standarti va o'quv dasturi mazmuni. Fanga oid kompetnesiyalarni shakllantiish	109
10. Boshlang'ich sinf darslariga qo'yilgan talablar. Qo'llaniladigan o'quv vositalari va ularning vazifalari. Dars turlari	120
11. Boshlang'ich sinf o'qituvchisining me'yoriy hujjatlari	131
12. Savod o'rgatish, tayyorlov davri o'qish darslarida interfaol metodlaridan foydalanish	143
13. O'quvchilar bilim, ko'nikma hamda malakalarini baholash va nazorat turlari	157
14. Didaktik o'yinlar texnologiyasi va uning boshlang'ich adabiy ta'limdagi o'rni	174
15. O'quvchilarda mustaqil kitobxonlikni shakllantirish tizimi	180

2-bob

1. Maktabdagi tarbiyaviy ishlar tizimida sinf rahbarining faoliyati, tashkil etish metodlari	190
2. Boshlang'ich sinflarda aniq va tabiiy fanlarni o'qitish metodikasining didaktik printsiplari	201
3. Boshlang'ich ta'limda aniq va tabiiy fanlarni o'qitishda o'quv dasturi, darslik, multimedia ilovali metodik qo'llanmalar. Ulardan foydalanish texnologiyasi	214
4. Boshlang'ich sinflarda texnologiya ta'limining mazmuni	235

5. O'quvchilarning mehnat tarbiyasida mehnat an'alarining o'rni	253
6. Boshlang'ich sinfda matematika o'qitishni tashkil qilish shakllari	261
7. Ta'limning darsdan tashqari yordamchi shakllari (to'garak, matematika kechasi va boshqa turlari)	270
8. Ixtisoslashtirilgan boshlang'ich sinflarda matematika o'qitish	286
9. Boshlang'ich sinf matematika darslarida mantiqiy masalalar ustida ishlash	297
10. Interfaol ta'lim vositasida o'quvchilarda mustaqil fikrlash madaniyatini shakllantirish va kompetentli yondashuv	317
11. Boshlang'ich sinda tabiiy fanlarni o'qitishda STEAM yondashuv	331
12. Boshlang'ich sinflarda aniq va tabiiy fanlardan ochiq darslarni o'tkazish va darsni tahlil qilish	341
13. Boshlang'ich maktabda integratsiyalashgan ta'limdan foydalanish	354
14. Inklyuziv ta'limni rivojlantirishda psixologik-pedagogik yondashuv	365
15. Hamkorlikda o'qitish texnologiyasi va pedagogik faoliyatda yuzaga keladigan kasbiy muammolarni bartaraf etish strategiyalari	386
Glossariy	402
Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati	405

KIRISH

"Mutaxassislikka kirish" kursi boshlang'ich ta'lim yo'nalishi o'quv rejasiga kiritilgan umumkasbiy fanlardan biri hisoblanadi. Ushbu o'quv qo'llanmaning asosiy maqsadi "Boshlang'ich ta'lim" yo'nalishi namunaviy o'quv rejasidan o'rin olgan "Mutaxassislikka kirish" fani dasturiga muvofiq, talabalarga boshlang'ich sinf o'qituvchisining faoliyati, maqsadi, vazifalari va asosiy tushunchalari, pedagogik jarayonlarni tashkil etish usullari, umumiy qonuniyatlarini o'rganishga qaratilgan.

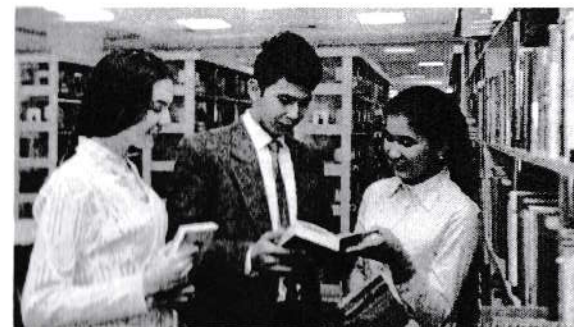
O'quv qo'llanmani tayyorlash jarayonida, undan o'rin olgan har bir mavzu qayta ishlanib, pedagogik jarayonlar xususiyatlarini o'zida aks ettiradigan misollar va yangi ilmiy ma'lumotlar bilan boyitildi. Shu maqsadda oxirgi yillarda qo'shni va uzoq xorijiy mamlakatlarda chop etilgan boshlang'ich sinf o'qituvchisi faoliyatiga oid darsliklar, o'quv qo'llanmalar bilan bir qatorda monografiyalar va ilmiy maqolalar ma'lumotlaridan ham foydalanildi. Ushbu o'quv qo'llanmani yozishda mualliflar o'zlarining ko'p yillik ilmiy va pedagogik faoliyati davomida, shuningdek, xalq ta'limi sohalaridagi fanlarni o'qitish borasida to'plagan tajribalariga tayandilar. O'quv qo'llanmaning katta qismi boshlang'ich sinf dasturiga muvofiq darsliklarga bag'ishlangan.

«Mutaxassislikka kirish» fani oliy o'quv yurtlarining birinchi kurs talabalarini hozirgi xalqaro ahvol, davlatimizning ichki va tashqi siyosati, ularning vazifalari, o'quv jarayonini ilmiy asosda tashkil etish, o'qitish jarayonining asosiy shakllari, o'quv rejasining mazmuni, ilmiy-tadqiqot ishlari, talabalarining huquq va burchlari, talabalarining bo'sh vaqtdan foydalanishlari, mustaqil ishlashni to'g'ri tashkil etishi kabilar bilan tanishtiradi.

Fanni o'qitishdan maqsad –mutaxassislikka kirish fani O'zbekiston Respublikasi ta'lim tizimida tutgan o'rni va roli, boshlang'ich ta'lim fanlari, ona tili, matematika, texnologiya va tabiiy fanlarni to'g'ri o'qitish xususiyati to'g'risidagi

tasavvurlarni shakllantirishdan iborat.

Fanning vazifasi – boshlang'ich sinf fanlarini o'qitish metodikasiga oid umumiy masalalar bilan tanishtirish, o'quv jarayonida innovatsion texnologiyalar, o'qitish jarayonida o'quvchilarning bilim, ko'nikma va malakalarini tashxis etish, shakl va metodlarini, o'quv mashg'ulotlarini modelashtirish va ularni integratsiya qilish texnologiyasi, me'yoriy hujjatlarni o'rganish va ilmiy, uslubiy tahlil qilish malakalarini shakllantirishdan iborat.

**1-mavzu: Mutaxassislik fanlari – pedagogik fan.
Mutaxassislikka kirish fanining maqsadi va vazifalari.**

Reja:

1. Mutahassislikka kirish fanining maqsadi va vazifalari
2. Mutahassislikka kirish fanining fanning asosiy manbalari
3. Mutahassislikka kirish fanining boshqa fanlar bilan aloqasi
4. Bugungi kunda yetishtirilayotgan mutaxassis kadrlar sizning nigohingizda.

Tayanch tushunchalar: Zamonaviy o'qituvchi, o'quv darsliklari, o'quv va metodik qo'llanmalar, mashg'ulot matnlari, tarqatma va elektron materiallar, pedagogik, psixologik va tegishli mutaxassisliklarga doir ensiklopediyalar, lug'atlar.

1) "**Mutaxassislikka kirish**" fanini o'qitishdan maqsad, talabalarni Oliy va ta'lim tizimining ahamiyati va mohiyatiga oid ilmiy yangiliklar, yangi samarali metod va texnologiyalar yaratish omillari bilan tanishtirish. Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi bo'yicha tayyorlanayotgan kadrlar kelgusida boshlang'ich sinflarni boshqarishi, ta'lim tizimlariga fan va texnika yutuqlarini joriy qila olishi, zamonaviy texnologiyalarni keng ko'lamda boshqarishi, o'z sohasining bilimdoni bo'lishi kerak.